ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: . . ф. 12 или 30 дин.
на по године: . ф. 6 или 15 дин.
на четврт године: ф. 3 или $7^1/_2$ дин.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова.
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом

Претплата и огласи шаљу се на администрацију, а рукописи
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. А. Пајевића, у дунавској улици.

Рукописи се не враћају.

Број 133. У Новом Саду, у суботу 13. (25.) новембра 1893. Год. IX.

ЗАЈЕДНИЦА НАРОДНОСТИ УГАРСКЕ.

Велике се припреме чине за прославу хиљадугодишњице наше отаџбине. Да је среће, ваљало би да сви становници Угарске, без разлике племена, са једнаким осећајима иду на сусрет тој узвишеној прослави. Овако пак, како ствари данас у Угарској стоје, то ће бити прослава владајућега племена. Народности у Угарској с тужним осећајима погледају на ту прославу, која предстоји. То је осећај, да нас у тој нашој заједничкој отаџбини као неке туђин це сматрају и да се народности према своме потчињеном положају не могу осећати као у сопственој кући, као што би то требало да буде.

Положај народности у Угарској сваким даном све то бива тежи, све то несноснији. Незадовољство народности из дана у дан све то већма расте, и достигло је већ неки ступањ, о којем мађарски државници не треба да себи чине илузије. Није то незадовољство појединаца, нити појединих сталежа, па нити појединога племена, већ је то *незадовољство већине становништва Угарске.* Велика је самообмана мађарских државника када говоре, да је незадовољство народности дело појединих агитатора, да су народности задовољне, ал' да агитатори нису задовољни. То је стара тактика свију властника, коју су тактику Мађари на самима себи у своје доба искусили. За време Бахове системе такођер је бечка влада говорила, да су Мађари задовољни, само да поједини агитатори нису задовољни.

Па може ли бити и најмање сумње да народности у Угарској нису, и не могу бити задовољне? Погледајмо на положај народности. Данас се у Угарској управља земљом, као да је ова наша отаџбина етнографски *једнолика,* да је у њој један народ, да је једна народност у тако огромној већини, да читавој држави свој тип даје и да се по томе читаво становништво Угарске има истоветовати са том народношћу, те да има сачињавати један народ. То је огромна заблуда, која у владајућега племена готово већ паталошке симптоме на себи носи. То је она заблуда, која уз пркос чињеницама хоће Угарску у народносном погледу да стави на један ступањ са Немачком, Француском, Италијом, Русијом, Србијом. Румунијом и т. д. а никако са Швајцарском, Белгијом. Па према тој заблуди, — у колико је заблуда, а не хотимична политична циљ — одношаји у Угарској постали су сасвим непаравни. Немађарске народности, које већину становништва сачињавају — потиснути су из свију позиција. Оне данас немају државне заштите за одржање свога народнога бића, шта више, држава са свима својим огромним средствима иде на претапање народности у владајуће племе. Према томе поникла је и такозвана „мађарска државна идеја“ која ништа друго не значи него да у овој нашој отаџбини има бити само *један* народ или бар да се све народности у овој нашој отаџбини имају осећати и истоветовати са владајућим племеном. Но баш предстојећа хиљадугодишња прослава требала би да опомене Мађаре, да је утемељитељ ове наше отаџбине, Св. Стеван рекао: да Угарска није држава једнога језика, и по томе је своме сину дао савет, да са народностима најобзирније поступа. Хиљадугодишња повест наше отаџбине доказује, да Угарска није никад била и да никад није могла бити оно, што се од ње данас хоће да начини.

Но баш због тога што народности у Угарској данас немају заштиту државну, шта више, што држава идена њихово претапање — *народности морају тражити ту заштиту у самима себи.* А та заштита је *заједнички* поступак у обрану народнога бића. *Заштита лежи у заједници свију немађарских народности.*

Мисао о *заједници* свију народности Угарске, није нова. Трагови њени допиру чак у оно доба пре буне, кад се први пут место латинског језика уводио мађарски као званичан језик и кад су се томе посланици из Хрватске и из неки жупанија словачких противили. Та заједница показала се још више кад су иза успоставе устава народносни посланици на угарском сабору при грађењу народноснога закона у г. 1868. свој противпредлог изнели пред угарски сабор. Та заједница постојала је све једнако док је било могућности да народности имају, ма и у малом броју, својих посланика на угарском сабору. Ти су посланици имали свој *народносни клуб* у ком се сва питања са народноснога гледишта расправљала. Ал' од скоро десет година народности немају својих посланика на угарском сабору Поједини Срби, Румуни и Словаци, који су као посланици на угарском сабору, ти, или су у владиној странци, или и ако и јесу у којој опозиционој мађарској странци, морају да подупиру шовинистичку мађарску политику против свога сопственога народа. О том да ти посланици устану у обрану своје народности — о том нема ни разговора.

Данас су народности остављене саме себи. Њихов глас у обрану свога народнога бића нема више могућности да се чује. Избор народноснога посланика за угарски сабор, данас је немогућна ствар. Мађарски државници тако су кратковиди, да држе да је са свим у реду да на угарском сабору *нема* народносних посланика, да не би њихов глас чинио дисонанцију, да не би кварио сугласност свију мађарских странака у оној великој обмани: да угарски сабор има представљати само мађарски народ.

Народности, саме себи остављене, осећају на сваком кораку да их као туђине (idegenek) сматрају, па да се у овој отаџбини не могу као у својој кући осећати. Од министра и великог жупана, па до последњег пандура све то дише тако рећи суверенитетом владајућег племена. Ма какова умишљена увреда владајућем племену, то је увреда и преступ против саме државе. То је од прилике оно што је било у Римљана: majestas populi romani. Данас се Србин, Румун, Словак, Немац не може осећати као у сопственој кући, јер он на сваком кораку осећа свој потчињени положај. Све судске и административне власти не воде послове на језику становништва дотичних крајева, већ искључиво на језику владајућег племена. Записници, како у грађанским, тако и у кривичким стварима, не воде се по језику преслушаних сведока или окривљеника, већ на језику владајућега племена, а тумачи су често просте слуге или писари. Грунтовнице, као моћна подлога јавнога кредита, које би требало да су сваком приступачне и које су се за време провизорија водиле на језику дотичних крајева, данас се воде искључиво на језику владајућег племена, шта више, у најновије доба и саме исправе за грунтовницу морају бити на језику мађарском. Чиновници припадају искључиво владајућем племену или бар морају се истоветовати са тим племеном. Данас квалификација чиновника зависи од тога, припада ли владајућем племену, или хоће ли радити у интересу тога племена. Данас могу се на прсте набројати они чиновници, који су се као Срби из пређашњих времена затекли у званијама. Нови чиновници не бивају ни Срби ни други од немађарске народности. У самом Новом Саду нема ни једнога Србина председника судбенога стола, као што ни котарски судац, ни подсудци нису Срби, па и у самом потчињеном манипулационом чиновништву једва да има који Србин. Искључење народности из званија, то је тако што анормално, неприродно, да тога примера нема у Европи. Шта би се рекло н. пр. у Белгији кад би квалификација чиновника зависила од тога: је ли когод Валонац или Фламанац?!

Немађарске народности нису себи тако представљале угарску уставност кад су се заједнички са Мађарима борили против централизације и германизације аустријске.

Данас су немађарске народности у Угарској на чисто о том, што се с њима смера. Ваља прочитати *Баршин предлог,* кога је недавно у овом листу један млад Србин осветлио, да се види шта предстоји немађарским народностима у Угарској.

Према томе што смера владајуће племе, морала је елементарном снагом наступити нуждна обрана немађарских народности. Коло су повели Румуни. Народ од преко три милиона у компактној маси у Ердељу и у Банату, наслоњен на краљевину Румунију, где народ осећа и мисли са својом прекокарпатском браћом, — Румуни довикнули су владајућем племену: *тако нећемо!* Преске парнице и затвори нису застрашили Румуне: они су остали на бојном. За Румунима дошли су Словаци. Народ такођер од три милиона, који заузима читав север Угарске, који, ма да му је аристократија помађарена и ма да је сиромашан, ипак дао знака живота у обрану свога народнога бића, те ступио у заједницу са Румунима.

У том покрету народносном у Угарској, ми Срби смо *најјаднију* улогу играли. Ми досад никаквог знака живота у обрану нашега народнога бића дали нисмо. Некад тако није било. Ма да смо малобројни, ми смо некад међу народностима коло водили. Реч српских посланика на угарском сабору одјекнула је свагда и у Румуна и у Словака. Ал' наш раздор, он нас је *морално уништио.* Ми данас, место да се *саберемо* у обрану нашега народнога бића, ми се делимо по странкама. Нама су партајски одношаји важнији, него обрана нашега народнога бића.

ЛИСТАК

Враголана.

(ХУМОРЕСКА.)

I.

Једног лепог дана упаде моја братучеда Милка с овим речима у моју собу:

— Душане, молим те, буди добар па ми дај један пар одела.

— Какво одело?

— Праве потпуне мушке хаљине од твојих.

Одмах сам био начисто, да моја мила Милка опет на несташлук мисли. Покушао сам, да јој што строжије лице покажем и тврдо сам се био решио, да јој молбу не испуним.

— Милка — рекох са таком озбиљношћу, каква ми је као њеном, од ње пуних шест година старијем, брату доликовала — време је већ да се твојих лудорија оканеш. Још ћеш једном какву комедију направити, која се неће дати изгладити и . . .

Милка ме прекину.

— Ала си немилостив — рече — погледај ми у очи!

И погледа на ме. Имала је дивне као ведро небо плаве очи, бистре, као два мала језера у брегу, која су тако чиста, да им чак дно видиш, и која пред тобом никакву тајну не скривају.

— Даклем? рече за тим, зар ја као какви зликовац изгледам?

Пољубих је у чело.

— Иди, ти ћеш остати стара, она мила моја, којој ништа не могу одрећи. Ено ти ормана, бирај!

Милка пљескајући отрчи к орману.

— Ал' реци ми барем шта ће ти моје хаљине!

Милка се значајно смешила: — Ах, врло је занимљиво . . . много ћеш се смејати... Сутра ћу ти испричати.

Док се ми тако разговарасмо, она је критичким оком посматрала и преметала моју гардеробу, док напослетку с добрим укусом не изабра једне хаљине, које су ми баш најбоље стојале.

— Дивота! узвикну, а сад па . . . и зграбив ми хаљине, отрча као дете које је добило гомилу нових сиграчака на поклон.

II.

Сутра дан, једва што сам се обукао, чујем да ми неко куца на врати. „Слободно“ рекох, и на своје велико изненађење видим где улазе два господина. На још веће изненађење чујем, да су то секунданти двобоја, и дошли су да ме изазову.

— Господо — рекох — мора да је забуна у ствари, пошто ја господина Максу Сабљића (тако се звао мој противник) немам част познавати.

— Јесте л' ви господине Душан Јоцић? питаху секунданти.

— Осим мене нико не носи овде то име.

— Онда је забуна искључена и онда сте ви онај, кога ми тражимо.

— Је л' ми дозвољено да барем узрок ове почасти дознам?

Девери се збунише.

— На превелику нашу жалост с тиме не можемо служити.

— Како? Ви не знате?

Први девер, један рођ господин са мачкастим очима, почео се смешкати.

— Хехехе. . . Ствар по свој прилици врло дискретне природе. Госпођа Сабљићка је лепушкаста жена...

И значајно намигнув на ме продужи:

— Наша странка нам рече, да ће те ви сигурно знати о чему је реч.

— При оваким околностима — рекох поклонив се — ништа друго ми не преостаје, већ да двобој примим, и да се изјасним, да у колико господин Макса Сабљић има узрока, од мене задовољштине тражити. . .

— И то при најстрожијим условима!.. упаде ми важним тоном у реч рођ господин.

— Да сам готов на исту ма и с то повима!

— То смо и очекивали од вас, господине.

— Ја ћу већ доцније именовати своје девере, и имаћу част господу известити.

Помоћници господина Сабљића се на то удале и ја сад баш озбиљно стао лупати главу: нисам ли се заиста умешао у какву немилу аферу са овим господином, са тако страшним именом.

— Баш сам љубопитан како сам дошао до ове почасти. На послетку — рекох — моји ће већ секунданти ствар решити; а у случају ако сам неком заиста обвезан задовољштину дати, ја ћу се већ потрудити, да исту са једним од мојих згодних квинтова и дам. А сад ајдемо на доручак, па онда гледајмо да девере нађемо.

III.

Како сам се вратима упутио, опазих Милку, где као смрт бледа непомично преда мном стоји. Пре него што сам времена имао да ју поздравим, моја лепа сестрица бризне у плач и очајно стаде крхати прсте.

— Имаш право Душане, ја сам једно грозно лакомислено створење . . не, ти се нећеш туђи, нећеш твој драги живот због мене на коцку стављати!

— Због тебе? запитам ју чудећи се. Ствар се почела заплетати.

— По том ти знаш, за што Максим Сабљић хоће да се са мном бије?

Но ако сви знаци не варају, наш несретни раздор као да је у опадању. Народ осећа да му је нуждна слога за обрану свога народнога бића. Помало налазе се додирне тачке и ми Срби према покрету Румуна и Словака не можемо бити равнодушни. Можемо сматрати као добит што *су Срби без страначке разлике ступили у договор са Румунима и Словацима.*

Мисао заједнице народности Угарске све то више добија облика. Према данашњој струји владајућега племена, коју држава подупире, немађарске народности саме себи остављене, морају ради обране свога народнога бића, *у заједницу ступити.* Ова обрана нема и не може имати *ничега* против државнога. Та обрана иде само на то, да у нашој отаџбини свака народност у оквиру државнога јединства, у државном животу, у државној управи свога оправданога израза нађе. Немађарске народности искључене из средишта уставнога: из сабора, морају себи створити средишта у *заједничким договорима*, које би жеље и тегобе народности на видик износиле. Нешто сличнога чине у најновије доба и Фламанци у Белгији. Заједнички зборови немађарских народности ваља да разбију и последње илузије у Европи о Угарској и њеном садањем тобожњем уставном животу.

Има изгледа да ће се остварити мисао да Румуни, Словаци и Срби по својим изасланицима саставе збор, који ће развити програм немађарских народности у Угарској.

Мађарски државници ако ће да уважавају најкардиналније уставно право: право слободних зборова, не би смели бити противни том збору народности Угарске, а не би требали бити противни у самом интересу Угарске. Данас народносно питање у Угарској још није прешло ону границу, преко које се не би дало решити у оквиру устава и јединства државнога. Питање народности још није ни државоправно ни међународно. Оно се ограничава на питање *државне администрације*, у коју спада и заокружење жупанија. За жеље и захтеве у том обзиру ваљало би државни фактори да имају толико објективности да их могу без зазора саслушати.

Мађарско насиље стоји пред неким: memento.

Права и достојанствена прослава хиљадугодишњице Угарске, била би, кад би се у духу намера Св. Стевана, немађарске народности *задовољиле.* Но ово данас према струји у владајућем племену, није могућно. Морао би наступити велики обрт ствари, да мађарско племе своје тежње напусти. Ал' међутим немађарске народности Угарске са својом *заједницом* хоће да покажу да су *фактори* у овој држави, хоће да покажу да се *о њима рачуна водити мора*, и да је све оно велика заблуда, неизмерна погрешка, на штету наше заједничке отаџбине, што данашња струја владајућег племена хоће да изведе. Тип и карактер Угарске од хиљаду година не да се изменути. Угарска *није*: regnum unius linguae — држава једног племена. И ово би требало да је: memento за Мађаре, поводом предстојеће хиљадугодишње прославе.

П—Д.

Македонска депутација.

Пре десетак дана мађарски лист „Pesti Napló“ донео је из Софије опширан телеграм, у коме јавља како је у бугарску престоницу стигла некаква депутација из Македоније, коју је кнез Фердинанд примио свечано, и још свечаније јој дао тврду реч и сјајно обећање: *да ће се Македонија ускоро тако сигурно присајединити Бугарској, као што је Бог на небу, или као што је два пута два четири.* Осим тога кнез је саветовао преко депутата Македонцима, да не клону духом, да се обазриво држе према турским властима и да с пуном надом очекују дан спасења свога. У депеши се рекло још и то, да су депутати очарани пријемом кнежевим, као и то, да је истога дана био у част тога у двору банкет, на коме се бурно наздрављало сједињењу Македоније с Бугарском и Источном Румелијом. — Дописник је нарочито истакао Стамбуловљеву здравицу.

Кад је то изашло у реченом листу, ми смо само с резервом нотирали у нашем листу о томе, рачунајући да је то тек онако избачено, из. Бог би знао, каквих рачуна, и да ће на то у најкраћем времену с надлежне стране стићи, било исправка, било савршено опровргавање.

Као што видимо, довољно је времена протекло од тога дана, да би се та вест могла или исправити или опровргнути, и она је до дана данашњег остала недарнута.

На основу тога ми је сматрамо као истинити факт, те о томе хоћемо коју озбиљно да проговоримо.

И поред свега тога, што је Бугарска још вазална држава, и што су Македонци поданици турски, готово исто тако као и Бугари, ипак није искључена могућност овакве једне ствари, кад се зна, шта све Бугари раде по Македонији, како се понашају према Турској и Русији, налазећи наслона на тројни европски савез и „неутралну“ Енглеску.

Бугарске су народносне аспирације претеране, то се давно рекло, али само Бугари нису имали рачуна да то чују и приме к знању, као и они њиови „пријатељи“, који их за сад подупиру.

Ко је иоле познат са етнографијом Балкана, тај ће већ знати, да Бугарска у данашњем своме државном поседу држи прилично српског живља и српских земаља под собом, као и то, да у Источној Румелији има много замршених рачуна с Грчком, ако се у опште оће да води обзир према историском праву и етнографским непобитним истинама.

Не задовољавајући се само том неправдом, коју је берлински уговор учинио Србима, а неразмишљеност Порте 1885. г. Грцима, наравно у прилог Бугарима, Бугари иду и даље, сневајући у заносу да ће Симеоново царство исто тако им лако доћи, као што им је дошла и ова данашња полунезависност, која је искупљена туђим мишицама, туђом крвљу, — туђим жртвама, а коју Бугари тако злоупотребљују, дајући из дана у дан несумњиве доказе, да је неблагодарност одиста светска награда.

У колико Бугари у своме ашикарском одушевљењу крње грчке народносне интересе, то ћемо оставити на страну, знајући да Грци не седе скрштених руку и да знају достојно бранити своје. Овом приликом поглавито ћемо скренути пажњу на једну жалосну околност, која нас, као Србе, мора прожижати до дна душе.

Бугари поодавно шиљкаре по балканским покрајинама, које, нити су њиове икад биле, нити би њиове икад требале бити. Они по Македонији — негдашњој владавини Краљевића Марка — грдан новац просипљу на подизање и отварање својих школа, на образовање бугарских црквених општина, а у ово последње време и на заснивање ингерната, у којима се хране, одевају, негују и образују у бугарском духу српска деца, — сиротни Македончићи. Под окриљем турских „беспорочних“ власти, они су прегли из петних жила да час-пре побугаре несрећну Македонију, која их готово у толикој истој мери не може ни да разуме, као што негда и Татаре — праоце бугарске — није могла разумети.

Осим тога, занесени тренутним а сумњивим успесима у Македонији, Бугари, са својим безбројним пропагаторима, кренули су и у Ст. Србију, у легло и срце племена српског. Чак из косовског вилајета, са равног Косова, — те величанствене гробнице негдашње српске славе, моћи и величине — стижу у последње време гласови, да су Бугари и ту почели сновати своје демонске конце, потпомагани на сваком кораку од турских власти, којима, изгледа, ни ваздух није толико потребан, колико „презрени метал“, — новац!

На жалост, простор нашега листа не дозвољава да у опширности изнесемо све сумануте одвратности, које од Бугара потичу по Македонији и Ст. Србији, а нарочито по првој, с тога се морамо ограничити на најнужније податке, из којих ће се бар колико-толико видети право стање ствари у тим српским двема нападнутим покрајинама.

Остављајући на страну Ст. Србију, која у осталом, што се њене етнографије и историје тиче, никад до данас и није била у спору, ми с поузданошћу тврдимо, да је и Македонија, у правим њеним границама, била и јесте земља српска, у којој се српски збори, српски дише, српски мисли.

И по Богу, и по роду, и по језику, и по обичајима, и по правди, и по историји и историским споменицима, Македонија је српска прадедовина, и смушени Бугари ипак су свом силом прегли да је прогутају, рачунајући да ће се Турска и на тај шамар учинити невешта, а тројни европски савез да ће, у друштву са Енглеском, запљескати и поздравити и то најновије „јунаштво“ бугарско.

То је ствар очевидна и извршење њено само је још питање времена.

А шта ради грешна краљевина Србија на то? — Ништа! Изгледа као и да не зна шта јој се спрема и кува у Македонији!. . . . Њен данашњи, кажу, режим чисте уставности, прегао је такође свим силама, али не да спречи Бугаре у њином демонском предузећу, нити да предочи Европи несрећне последице, које би из тог корака бугарске беспримерне дрскости и халапљивости могле проистећи, већ да што више либерала и напредњака потуче по земљи, држећи, да ће тим више учинити, него и да цео Балкан присаједини Србији. . .

Враћајући се још једном на депешу у „Pesti Napló“ у, која до данас није ни исправљена ни опровргнута с надлежне стране, у стању смо тврдити, да је то све по извесном плану учињено, како би овај ћор-фишек бугарски напред дао на знање Порти, шта се у њеној „блистателној“ утроби спрема, а у исто време дао миг меродавним круговима у Европи, да није далеко час од новог „Пловдивског преврата“, када би Европа опет требала свим силама да се ангажује за своје, — наметнуто јој мезимче, — Бугарску.

А.

Нови Сад, 12. новембра 1893.

— **Мађарска култура**. Годишњи *извештај о настави кр. уг. министарства богочасти и јавне наставе* за прошлу школску 1892—3. годину износи нам још доста жалосну слику културног стања у нашој краљевини. По извештају том, има још и данас 214 општина, које немају никакве школе, и 1757 општина, које шаљу своју, децу дораслу за основну школу, на наставу у суседна места.

Кад се зна, да не могу да се натерају сва деца у школу ни у оним општинама, које имају своје народне школе, како тек мора неуредно да полазе школу она деца из суседних општина; а извесно је, да из таких општина не полази школу ни 10% деце. Отуда и сљедује да у Угарској *не полази школу пуно по милијуна деце!!!* Кад је саслушао тај извештај један посланик угарски, довикнуо је: та у нас је тако жалосно стање наставе, да би ваљало узајмити бар 100 милијуна форината, да се подигну свуда школе и забавишта, где је потребно, јер овако ће још много воде протећи Дунавом, док се и у нас настава народна доведе на онај степен, на коме данас стоји она код образованих народа.

Тако Мађари хоће да помађаре 9 милијуна немађарских народа у овој држави и појурили су свом силом, да претапањем других народа појачају свој елемепат, а не виде, да се и под њиховим ногама рони. Подижу на све стране „културна друштва,“ којима је цел да помађарују туђу децу, а неће да троше те хиљаде и ту снагу на подизање културе у самом свом народу, па би више и себи и држави привредили. *Култура се не подиже насил-*

Моја Милка наново стаде јецати.

— Ох, та' неће он с тобом да се туче, већ са мном.

— С тобом? — Ствар ми је просто сасвим неразумљива постала. А и како не би? Макса Сабљић хоће да се бије с Милком?!?

— Јесте . . са мном . . замуца Милка.

— Како да то разумем? . . Та шта си урадила — ако Бога знаш — том људождеру?

— Та ништа . . то јест . . односно . . слушај, све ћу ти испричати.

И моја мила сестрица кроз непрекидни плач стаде говорити.

— Знаш, да сам увек готова била на сваку лакрдију. Прошле недеље дала сам у новине сљедећи мали оглас: Један леп и духовит млад човек је готов, да излечи једну лепу женицу, која пати од дуга времена. И заиста добих једну понуду. Господине — гласило је писмо, прекратите ми то смртоносно, досадно дуго време, врло ми је нужно, да се мало забављам. Лепа женица. — Ја сам хтела да шалу продужим, па сам искала rendenz-vous. Одговор је дошао: сутра по подне између 3—4 часа у главној алеји шеталишта. . . Јуче је био састанак.

Тама се почела растварати преда мном.

— И ти си наравно отишла на састанак?

— Ал' сам повела са собом и собарицу.

— Даклем за то је теби нужно било мушко одело?!

Милка обори очи.

— Већ у напред сам се слатко смејала — продужи Милка своју исповест — како ћу исту госпу лепо насадити, ал' ствар се сасвим друкчије свршила. Једва сам се једанпут — двапут прошетала у алеји, кад наједанпут у место моје лепотице испаде преда ме један гадан матори господин. . .

— Муж! Максим Сабљић! — викнух и нисам могао а да се не насмејем.

— Ти се још смејеш? јецаше Милка. А ја сам мислила с места ћу умрети, кад се на мене продер'о: А! лепо — викно је — даклем већ и оваки безбркати швигарци мисле на то, да мужеве варају! Знај, кукавице, да сам ти писмо укебао. . . Ово ћу само твојом крвљу спрати. . . Господине, молим за ваше име!.. Ја сам дрхтала као прут и механички сам турила руку у џеп од капута, где на несрећу нађох неколико посетница. Предала сам једну том страшилу, који ми је још довикнуо: послаћу вам моје девере! — па за тим одјури. А мене је собарица полумртву кући довела. . . Не, Душане, ти нећеш, ти се не смеш тући, . . то је један грозан крволок!!

Ја се усилих да будем озбиљан, јер сам знао да ће ова лекција само тако добра бити по Милку.

— Па шта сад да радимо? Запитам је сасвим озбиљно.

— Ја ћу молити за опроштење — одговори Милка.

— И ти мислиш да са таквом једном молбом целу ствар можеш изравнати? И ти мислиш да ће се увређени муж тиме задовољити?

— Ал' за Бога, та ја нисам на превару мислила?! брани се Милка.

— Е, а ко би то знао? шалих се ја с озбиљним лицем — До дувара притиснути Дон Жуани обично поричу своје намере!

Милка је на то приметила, да она није Дон Жуан. А напослетку у овом је имала право.

— Богме, то је несретан случај, страшио сам Милку. Ето видиш тако пролази свако ко не мисли шта ради, и ко је лакомислен!

— Ох никад више нећу бити, слатки, лепи, мили мој Душане, само ме сад избави из ове беде!

— Јест, само кад би то тако лако ишло! Ма како да је комична била цела ствар, ал' расплет није био тако лак. Милка се не може тући, то је јасно, а не могу се ни ја тући у место ње, јербо и ако се обријем, видиће се да сам имао бркове; Макса Сабљић је сигурно добро запамтио црте онога, који је хтео да посеје кукољ у њиву његове брачне среће! Најпростије и најбоље би било кад би потражио тог маторог Сабљића и испричо му целу ствар; ал' друго је опет питање, би л' он мени веровао . . а после како бих ја моју Милку компромитовао?!

— Хе мај — рекох у себи. — Стање је много теже, него што бих себи замислио. Како ћемо испливати из овог белаја?

IV.

Но цео овај белај моје враголане добио је сасвим изненадан завршетак.

Баш у тај пар, кад мишљах како да решим ово „источно питање“, донесе ми писмоноша писмо. — Отворим, ево шта је било у њему: „Млади човече! Предомислио сам се и никакве задовољштине више да не тражим. Испрва сам наумио да вас убијем, ал' се доцније реших да вам се много грозније — овако осветим. Шаљем вам доставерно крштено писмо моје жене. Макса Сабљић, умировљ. оврховодитељ“.

Освета Максе Сабљића заиста беше немилостива. Добра и многопоштована госпођа његова, по гласу крштеног писма, управо педесет осам пута је дочекала да цвета љубичица, кад се у то опасно дописивање упустила.

Тако се свршио Милкин пустолов, који ју је за увек излечио из њене (за мужеве иначе безопасне) жеље, да ходи стопама Дон Жуана.

С мађарског: **С. П.**

ним мерама, него моралним надмоћијем. То сви данашњи народи признају, само Мађари не верују; онако ће и дочекати пре, да ће се мађарска морална сабља сама ојести, него што ће доживети, да збришу остале народности у Угарској.

— Пишу нам са **Цетиња** да је тамо прошле недеље стигао са свога двомесечног пута војвода *Марко Миљанов.* Војвода се бавио на Цетињу један дан, па је онда отпутовао у Подгорицу, где се сад налази црногорски господар, да му се после дугог одсуства поклони. Из Подгорице путује војвода својој кући — на град Медун.

Јављају нам са Цетиња, да је у меродавним црногорским круговима врло добро примљено, што је црногорски војвода онако лепо и срдачно дочекан у Србији и овде код нас.

— **Батенбергова смрт и европска штампа.** Колико анимозитета има у томе, што се у страној штампи пише о Србији и Српству, видело се јасно и сада приликом смрти бившег бугарског кнеза Батенберга. Уздижући храброст и војничке врлине „сливничкога јунака“ писале су стране новине, како је Батенберг био на Сливници и лично командовао битку, и ако је непобитно доказано, да *Батенберг није био на Сливници, већ у Софији, одакле се спремао на бегство.* Но све је те листове надмашио *стручни* војни лист „Die Reichswehr“ који пише, како је Батенберг потукао Србе код — Ниша! Ова „стручност“ најбоље карактерише објективност европске штампе у оцени Батенбергов „витештва“ и „јунаштва.“

Политички преглед.

— **Угарски сабор.** У заступничкој кући угарског сабора још једнако се води дебата о буџету министарства просвете и црквених дела. У јучерашњој седници (од четвртка) држао је говор министар гроф *А. Чаки*, те се фалио својим заслугама за „мађарску културу“. Министар је рекао: „Свако моје наређење било је прожмано идејом да се гаранције угарске државе само у развитку мађарске народне културе умножити могу, **и да се народности само развитком те културе задобити могу.** (Дакле мађаризирати! И то каже један члан владе. Ово је заиста жалосно! Ур. „Бр“.) Министар је даље рекао, да се мађарска култура треба што брже да развија, како би њен развитак и сигурност уклонио размирице с народностима. (Лепо! Наравно, кад мађаризацијом не стане народности, не ће бити ни размирица. Сасвим логично, само је ли то паметно, то је друго питање. Кад овако министар говори, шта ће онда какав занесењак са мађарских пустара?! Ур. „Бр“.) Министар се даље фали, да је увек тако мислио, и да не би био достојан свог места, кад би друкчије мислио. Министар је даље обећао, да ће кући поднети предлоге, како би држава више утицала на постављање свештеника и учитеља. Напослетку је истакао значај закона о пензији учитеља и дечијим забавиштима, који је он поднео. Тим је општа дебата о буџету министарства просвете довршена.

Шта ови људи не ће још измислити? Баш су заслепили, па не знају шта раде!

— Нова аустријска влада приказала се јуче у четвртак **царевинском већу**. Том приликом развила је свој програм. Министар спомиње, да је влада у свој програм ставила и изборну реформу, али која ће бити таква, да прошири права раденицима, но тако, да не вређа права грађанског сталежа. Док се то неизведе влада ће оставити сва друга политичка питања на миру. Влади ће главан задатак бити, да се одржи снага и обранбена моћ монархије и да се у претрес узму финансијска и привредна питања. За тим министар ређа предмете, које мисли да изнесе на дневни ред. Влада ће се старати да овлада: искреност и истина у јавноме животу, да се призна важност парламентарних установа, издашно подупирање оправданих материјалних интереса, снажна управа, која ће бити на висини свог задатка и напослетку да се сузбију сви елементи, који сметају државном миру и општем благостању.

То су у главноме мисли из програма нове аустријске владе.

— **Француска.** Француски министар-председник *Дипи* држао је у седници коморе од уторника говор, у ком је протумачио своју политику. Та седница била је прва мериторна. Министар-председник је рекао, да ће му први задатак бити да осигура слободу мишљења. Даље је рекао ово: Народно представништво почиње свој посао непосредно после великих догађаја, који су јако узбудили Француску. Боје Француске и Русије уједињише се као знак, да постоји савез срца и задржаће се овде пријатна успомена на оне, који су Француску у Кронштату славили и који су били француски гости у Тулону и Паризу. Француска је сретна, што је задобила пријатељство једног великог народа. Она је поносита и има права да то буде. Деспотизам је, пошто је моралну снагу народа скрхао, напустио војску и наше границе. Демократија је, помоћу своје љубави према реду, раду и штедњи, натраг задобила стари положај Француске. У последње време видило се у Француској одушевлење и опет су Французи били хладне крви; у Француској је била једна душа и једна мисао. Патријотизам је друго нешто, него прелазни покрет народног самољубља. Трајни осећај онога, шта смо отаџбини дужни, припомаже да њеној величини и слози жртвујемо бесплодну свађу и личну суревњивост. Обичаји слободе оснажили су духове. За тим је министар изређао, шта ће све радити ова скупштина. Влада ће се у својим предлозима свега оног чувати, што би могло распаљивати духове. У спољној политици влада ће се старати да одржава добре одношаје с поља и да чува колонијални посед. Дипе је завршио: Француска зна, шта републици дугује, када ју је ставила опет у први ред, која ју је оснажила толико, да искрено може говорити о миру, и која ју је извукла из усамљености, те јој прибавила симпатије, чији карактер и значај могли смо измерити по последњим свечаностима. После тога су два посланика пријавила интерпелацију о спољној политици. О томе се водио разговор јуче у четвртак

— **Енглеска.** О положају у Енглеској пише г. Чеда Мијатовић у „Трговинском Гласнику“ ово:

„Мало шта утешнога има да се јави са поља трговине, и опет сва политика и сва парада ове недеље одсудно је трговачког карактера. Рат са црначким краљем Л бенгулом у јужној Африци, о коме се толико по енглеској штампи пише а у парламенту толико говори, рат је који једна трговачка компанија води чисто за свој рачун. Ово што сад бива у јужној Африци није нов призор, али је баш и најватренијим занесењацима за све што је енглеско тешко да са свом својом добром вољом оправдају оно опипљиво лицемерство којим дише сва енглеска политика према јадном Лобенгули. Већ је скоро 300 година како је Енглеска увела међу своје политичке методе да најпре пусте трговачке компаније да отварају пут државном и формалном завојевању. Кроз источно индијску трговачку компанију, Енглеска се најпре утврдила на индијском земљишту, и кроз то је она најпосле завладала Индијом. По том старом и опробаном угледу дала се пре пет година повластица „Јужној Афричкој компанији,“ која не нашавши злата у Машони а чувши да га има у области којом Лобенгула влада, предузела је била најпре лепим начином да од црначког краља добије концесије на експлоатацију рудника, а кад јој то није за руком испало онда је изазвала рат. Гладстонов кабинет врло жалостивим гласом објављује како сажаљева што је између оне трговачке компаније и Лобенгуле до рата дошло и као са гађењем окреће лице од бојног поља на коме кад од црначких кратких копаља падну два најамника у служби компаније, падне поред њих по хиљаду бедних црнаца. За утеху човекољупцима, који се истински грозе од свирепога покоља, које тобож образовани најамници компаније са усхићењем врше, влада је енглеска објавила да ће она имати да каже последњу реч при закључењу мира између победоносних шпекуланата и побеђеног Лобенгуле! Не доиста, нема се на чему честити ни енглеској приватној иницијативи, која у јужној Африци пролива крв урођеника само да добије у своје руке руднике њихове, ни самој влади енглеској, која је бар могла да уштеди себи да јој се лицемерно пренемагање не пребаци.

Колико је жалосна та трговачка политика једног иначе великог и силног народа„ толико је бедно ове недеље прошла и годишња парада којом трговачки и занатлиски еснафи прослављају инсталацију новога главног кмета, тако званог Лорда Мера. Нови главни кмет човек је нешто стегнуте руке па није хтео да потроши мало више те да његова литија буде бар занимљива ако не и сјајна. Ја сам гледао литије лорда Мера, у којима се пред њим и иза њега спроводе слонови, лавови и тигрови, и читаве биве на којима су груписане све богиње старог јелинског света, богиње по лепоти, јер међу сиротињом ове бескрајне вароши од пет и по милијона душа налазе се на хиљаде типова женске лепоте, којима би и сама Венера класичнога света имала на чему да завиди. Од свега тога ове недеље нигде ништа, на једним колима прозаичка једна група старих штампара са старинском пресом једном, и то све у част факта што је нови лорд Мер почасни члан старог типографског еснафа. Сиротиња лондонска, којој шарено и разновресност призора лордмерове процесије доносе да бар за један сахат заборави своју беду, ове је године дала израза своме незадовољству са овом врло мршавом и прозаичном јавном представом новога главнога кмета тиме што не само није усклицала него што је гласно гунђала. Пало је у очи да и на самом банкету који тога дана нови главни кмет даје министрима, министар трговине није имао ништа о трговини да каже, него је говорио о томе како у парламенту међу члановима свију партаја владају односи срдачнога пријатељства.

Дописи.

Барања 9. новембра. *(Мађарски језик у нашим школама. — Захтеви државних надзорника. — Стање наших вероисповедних школа.)* Већ од дужег времена, никакве новости нисте чули и из овог нашег краја, где Срби живе. Зато ћу бити слободан да коју проговорим, и да известим штоване читаоце, шта се овде код нас у Барањи догађа.

Кр. школско надзорништво барањске жупаније, које станује у Печују, сад у новембру месецу предузело је пут да прегледа све школе у свом подручју, те да поднесе о томе извештај предпостављеној својој власти.

Ових дана дошло је у таку једну општину где живе Срби и Немци. Прегледав католичку, дошло је и у српску школу, где га је местни школски председник са одбором дочекао. Ушавши унутра, одма је захтевало да се предузме мађарски језик, деца су потпуно добро читала и преваћала, даље су на учитељева питања у потпуним реченицама одговарала. После тога рече кр. надзорник: „То је све добро, али се тако никада неће постигнути циљ предавања мађарског језика. Циљ је то да српска деца тако говоре мађарски као и матерњи језик. У будуће желим а и захтевам да деца међусобно говоре мађарски и тако ће се извежбати да ће моћи говорити као српски.“

Приватно сам извештен после да је био у једној општини, у којој живи од више година један од старијих испитаних учитеља. Ту је незадовољство своје изразио, и учитељу службу одказао. Знање мађарског језика захтева се, тако као и српског, што је немогуће. Сво је већ сувише!

А шта ћемо да кажемо о оним школама где нема испитаних учитеља? Наши Срби у Барањи још неће да увиде разлику између квалификованога и неквалификованога учитеља. Прегледамо ли нашу Барању, видећемо да је већи број неиспитаних него испитаних учитеља, што је врло жалосно! Па најпосле није се ни чудити, у таким малим местима, где општина није у стању да плаћа редовну плату и не може она да задовољи закону. Али једна од најугледнијих и најачих општина у Барањи, а то је Шумберак, отворила је стечај на учитељско место са законом платом од 340 ф. а. вр. При избору тако се обрукала, да је изабрала себи за учитеља, који је до скора земљеделац био. Чудим се да смо дотле дотерали!

Не знам, зна ли за то наша црквена школска власт? Идемо да видимо, шта ће на то она рећи.

Барањац.

Новости из места
и из народа.

Нови Сад, 12. новембра 1893.

— **Школски савет.** Данас је школски савет држао своју седницу. Председавао је *патријарх.* Записник је водио др. *Лаза Сгкулић.* Од чланова су присутни прота *Јован Бороша, Стеван Лазић,* др. *Мих. Полит-Десанчић* и *Т. Димић.*

— **Епархијски школски одбор** бачке дијецезе имао је јуче (11. нов.) своју седницу под председништвом свога подпредседника г. Васе Пушибрка. Предмете је реферисао г. референт школски, С. В. Поповић а бележио корзисторијални бележник, г. Георгије Видицки. С изузетком тројице, били су присутни сви чланови. Предмета је било много и важних, а међу најважније бележимо: да је на извештај председников, са кога многи предмети стоје нерешени, донесен закључак, да се тога ради поднесе пријава Нар. Црква. Шк. Савету против школ. референта, који је био томе узрок. По том су прочитани отписи управног одбора бачке жупаније, којим се тражи, да да се одмах отпусте из службе 5 вероисповедних српских учитеља: четир, који нису оспособљени за учитељску службу и један, који је добио оспособљење у гор. карловачкој учитељској школи, а нема оспособљење из мађарског језика. Осим тога тражи се, да се одмах поставе супленти за мађарски језик на 15—16 српских учитељских места, где учитељи не знају довољно мађарског језика и одбор је упутио дотичне општине, да се побрину, да нађу дотичним учитељима потребну замену, наравно о општинском трошку. — Од важнијих предмета сматрамо и спор сентомашки и турејски, те је решено, да се разне тужбе, које су тамо с једне и друге противничке стране учињене, уступе на претходно мњење и односно на решење, дисциплинарном одбору, а размештање учитеља по разредима, да се за ову школ. годину остави по лањском, па ако се мисли у том погледу што чинити за идућу годину, да се за времена и у сугласу с дотачним учитељима поднесе предлог овамо. — Наставни план за сентомашке школе има се нов саставити у смислу рефераде г. Ст. Ж. епарх. члана, који ће за ту цел бити изаслат да у седницама учитељског збора за то суделује. — И турејске силне тужбе уступљене су дисциплинарној комисији; а неосновано узапћена плата једном учитељу тамо, има се одмах издати. — Епарх. школ. референту наређено је, да одређене истраге, што пре спроведе. — Потврђени су неки учитељи и забавиље и прочитани су многи наставни планови, који су већином копија општег наставног плана, што је изишао од Нар. Црква. Шк. Савета.

— **Патронат** српске велике гимназије држао је под пред. др. С. Павловића своју седницу. Од главних предмета ови су: Министар просвете одобрио је „Зологију“ и Ботанику Коларчеву и Хамулову Физику, које су штампане у Београду. Препоручује уједно патронату, да изради код професорске колегије, како би стручни професори израдили те књиге према нашим приликама, а министарство је вољно о свом трошку те књиге да штампа, и уједно да награди писце. — Прочитано је више министарских отписа у предмету неких мапа, које министарство препоручује; даље у предмету оних погодности, које министарство трговине у плаћању возарине на жељезницама пружа професорима и ђацима. — Даље чита се отпис министарства да је др. Оскар Ажбот изаслан, да над гимназијом води сталан надзор. — Чита се извештај управитеља Васе Пушибрка, како је отпочела школска година, како су подељени предмети међу професорима; даље извештај професорске колегије о избору питомаца из „Атанасеума“, који је избор одобрен. — Патронат на молбу професорске колегије решио је, да се о дану скупштине „Матице Српске“ држе предавања само до 10 сати до подне, и после подне до 3 сата. — Опроштена је школарина неким ђацима. — Други су предмети од мање важности.

— **Српски учитељски конвикт у Новом Саду** добио је ово дана новог члана помагача и то г. *Мишу Николића* трговца и родољуба из Индије, који је положио у једанпут припадајућу чланарину од 50 ф. Исто тако уписао се за редовна члана г. *Вељко Констатиновић* учитељ панчевачки и исплатио у течају ова 2—3 месеца своју чланарину од 105 ф. а вр. Како нам је познато, да г. В. Константиновић нема деце и да је ову своту, као што и сам вели, приложио само да помогне своје другове, који имају деце, то заслужује и он и г. Миша Николић јавно признање и захвалу.

— **Забава** сутрашња, добротворне задруге Српкиња Новосаткиња, изгледа по спреми, која се чини, да ће бити врло лепа и да ће бити многобројно посећена.

— **Време.** Прошле ноћи смо имали право чудо од времена. Око пола два сата ноћу севало је, грмило и пљускови се лили, као у сред лета, а око пола пет изјутра така крупа и олујина, као да је суд божији наступио. У ово доба године не памте стари људи таку игру времена.

Новости са стране.

— **Несрећа на жељезници.** Из Петрограда јављају, да је у прошли петак воз Козлов-Саратовске жељезнице искочио из шина, кад је био између станица Јекатариновска и Липушинкаја. Том приликом погинула су два жељезничка чувара и пет путника, а преко десет их је озлеђено. Осам вагона и локомотива сасвим су се полупали. — Из Буенос Ајреса јављају слични случај с возом, који је транспортирао војску, те је десет вагона разлупано, а 15 војника погинуло и 48 озлеђено, међу којима је осморица смртно озлеђених.

— **Необичан развод брака.** Париз, најзанимљивија варош на свету, какве се још ствари нису у њему дешавале, шта се још није чуло... Неки гроф Б... ожењио се има две године, са једном врло пријатном женом. Гроф је имао велику страст за коцком, па и после женидбе, није могао да одоле срцу, већ је редовно, по дозволи грофице, одлазио у клуб и коцкао се до 11 часова, Но од скора то му није било довољно, хтео је и после тог времена да остаје, али се није могло. На послетку и за то пронађе начин. Једне вечери дође у 11 као и обично и изјави да га боле глава, одмах се повуче у своју собу. После једног часа грофица полако уђе у његову собу; неспокојна за здравље мужевљево, видев га у кревету без икаквог покрета како спава као заклан, она помисли: сиромах, како тврдо спава, и приђе кревету, нагне се те га пољуби у чело. У једанпут се затим стропошта у несвест од страха! Место мужа, беше лепо намештена глава од воска, коју је грофица и пољубила, а муж се наравно у клубу коцкао. Грофица сад тражи развод брака!...

НОВИЈЕ.

БЕОГРАД, 11. новембра. Изабрани председник скупштински *Никола Пашић* добио је одсуство на месец дана, те према томе тешко да ће председавати у овој скупштинској сесији.

ГРАЦ, 11. новембра. Свршена је ствар да ће се тело грофа *Харшенауа* пренети у Софију, где ће бити сарањено у катедралној цркви са свима почастима, која приличе бившем владару.

Трговина.

НОВИ САД, 12. (24. нов.) Због кишновитог и хладног времена довоз је рани код нас слабији, пошто се рана слабо тражила а и цена шеници не промењена била, то се и на нашој пијаци шеница уз дојакошњу цену продавала. Овогодишњи кукуруз окрњен је са 10 н. а зоб са 10—20 н. по м. ц. скупље плаћан. Остала је рана по дојакошњој цени продавата.

Зрна што приспе на нашу пијацу продају се по следећој цени: Шеница 6 ф. 80—7 ф. Наполица 6 ф. 40—50 н. Зоб 6 ф. 60—90 н. Јечам 5 ф. 20—30 н. Кукуруз нови у клиповима 2 ф. 40—60 н. Кукуруз нови окрњен 3 ф. 50—80 н. Кукуруз стари окрњен 5 ф. Проја 3 ф. 10—20 н. Пасуљ бели 5 ф. 10—20 н. Пасуљ жути 5 ф. 40—60 н. Све по 100 кила.

Маст 50—52 ф. Сланина 50—52 ф. Сланина дебела од прљени свиња 52—54. ф.

*

БУДИМПШТА, 11. (23.). новемб. На данашњој житарској пијаци расположење за куп је било у нечем боље, продато је 24.000 м. ц шенице са неколико новчића скупље но до сад Остала рана није тражена — а продавала се по дојакошњој цени.

Продато је шенице: Потиссе 82. 7 ф. 77½ н. 81. 7 ф. 75 н. 80·5 7 ф. 70 н. Из жупаније пештанске: 79.7 7 ф. 65 н. 79.5 7 ф. 60 н. Из подунавља. 77.6 7 ф. 35 н. Влашке 76. 6 ф. 55 н. Србијанске 74. 6 ф. 30 н. Све на три месеца. Зоб 6 ф. 92 н.—7 ф. 20 н. за готов новац. Термини: Закључак берзе у подне (12 сати.) Шеница за јесен 7 ф. 70 н. за пролеће 7 ф. 48 н. Кукуруз за мај-јуни 5 ф. 10 н. Зоб за пролеће 6 фор. 91нов.

На послеподнашњој берзи закључено је. Шеница за јесен са 3 новчића јефтиније, шеница за пролеће са 20 н. скупље.

*

Цене за одвоз рани до Будимпеште на лађи следеће су.

Дунавом до Будимпеште: Од Панчева 26—28 н. Од Н. Сада 23—25 н. Од Бездана 15—17 н. На Тиси: Од Сентеша 30—31 н. Од Сегедина 28—30 н. Од Сенте 27—28 н. Од Титела 24—26 н. На Сави: Од Митровице 35—37 н. На Бегеју: Од Темишвара 46—49 н. Од Великог Бечкерека 34—35 н. по метарској центи.

У означеним свотама за одвоз ране садржи се и пореза, а обезбеђење шенице није урачунато..

* * *

Недељни извештај
Мењачнице Централног Кредитног завода
деоничарског друштва,

у Новом Саду 13. (25.) новембра 1893.

Регулисање валуте наше стајало је од почетка па све до скора под знаком „рака.“ Ово велико државно подузеће није могло да успева тако као што се то у ширем кругу хтело и желило. Рекоше да је др. Штајнбах сувише млак и бојажљив пак не развија на већ одпочетом делу ону енергију, која карактерише човека убеђења да је започет рад проникнут до најпоследњи својих консеквенција. Нови министар финанције др. *Пленер* као да је и сам тога мњења, јер му први посао беше, да од своје стране све учини, да се цене валутама сведу на ону меру, која одговара нашој релацији при уважању крунске златне валуте.

Под тим утиском стоји данас сав посао на нашим домаћим берзама, и отуда се већ опажају знаци који ће моћи да унесу новог живота у наше ненормалне финансијске околности. Та нова акција биће и тим знатно припомогнута, што се сада држи, да наши папири од вредности не само да се више на страним варочито пак на берлинској берзи не испродају, него се шта више распродате количине опет натраг траже, па при таким појавама може се у толико јамачније предпоставити, да ће се околности знатно на боље окренути, што се опаже сада и почетак извоза наших производа што ће против ове велике новчане стеге, која издавна код нас влада, повољно утицати.

Према томе стоји у изгледу, да ће нам нова година донети лепших и повољнијих изгледа за привредне радове; но при томе, и када наступе те боље околности, не ће бити згорега, да не изгубимо из вида ову велику новчану стегу, која је могла да повуче за собом великих, нарочито пак за нас у провинцији тешких последица. Удешавајмо дакле наше радове према „губеру“ и тада ћемо сигурни од оних утицаја, који се нас и онако само посредно треба да тичу.

Залишни капитали потражиће опет провинцију онда, кад другог бољег укамаћења не могу наћи, но не ваља се лакомити на таке понуде, које су за провивцију само од *пролазне* вредности.

Срећке се поред свега једнако добро на цени држе, а злато је пало из разлога горенаведених и падаће и даље ако је министар Пленер добру диагнозу поставио.

Крајем ове недеље остале су ове билешке:

Категорије:	Новац ф. а. вр.	Роба ф. а. вр.
А. Државни зајам.		
4% угарска златна рента — — —	116.—	116.40
4% „ рента у крунама — —	94.85	93.35
4% аустр. златна рента — — —	118.25	118.75
Угарске премијен срећке по ф. 100.—	148.50	150.—
4% држ. срећке од г. 1854 по 250 ф. к: вр:	145.—	146.—
5% „ „ „ „ 1860 по 500 ф. а. вр.	144.—	145.—
Државне срећке од 1864 „ 100 „ „ „	199.—	200.—
Б. Јавни зајмови:		
Зајам вароши Будимпеште од г. 1890.	100.—	100.50
Тамиш-Бега регул. др. од ф. 1000 —	104.—	—.—
В. Заложни листови, хипоте карни зајмови:		
Пешт. угар. комерциалне банке 5%—	98.—	98.60
Англо-аустријске Банке — — —	100.60	101.50
Аустр. Боденкред. премије од г. 1880.	114.40	115.—
Угар. хипотекарне банке у Б. Пешти	127.—	128 —
Хрв. слав. хипот. банке у Загребу —	100.50	101.—
Пешт. зем. I. штед. удруж. ком. дуг 4%	96.—	97.—
Г. Приорш. обвезнице:		
Адриа кр. уг. пом. пароброд. друштво	169.—	170.—
Аустр. Лојд 200 фор. у злату — —	126.—	127.—
Дун. паробр. друштво по 100 и 200 ф. 6%	113.50	115.—
Д. Различите срећке:		
Потиско-сегединске — — — —	142.—	143.—
Бечке комуналне — — — — —	174.50	175.50
Српске државне по 100 франк. — —	42.50	43.50
Базилике — — — — — — —	8.75	9.25
Будимске — — — — — — —	58.—	59.—
Бечког кредитног завода — — —	195.25	196.25
Аустријског крв. крста — — — —	18.—	18.50
Угарског „ „ — — — —	13.—	13.50
Талијанског „ „ — — — —	13.—	13.50
Клари — — — — — — —	56.—	57.—
Палфија — — — — — — —	56.50	57.50
Салма — — — — — — —	70.—	71.—
Друштва доброг срца — — — —	2.90	3.20
Ж. Валуте:		
Ц. кр. дукати (нови) — — — —	5.99	6.01
„ „ „ (стари) — — — —	5.97	5.99
20 франака — — — — — —	9.97	9.99
20 марака — — — — — — —	12.32	12.34
Српски динари— — — — — —	45.40	44.40
Руске рубље — — — — — —	134.50	135.—

„Мењачница „Центр. кредитног завода у Нов. Саду купује и продаје *разне срећке и друге папире од вредности*, прима *купоне* без *одбитка*, продаје *промесе* за разна извлачења, *и срећке на месечну отплату*, и издаје *предујмове* на *срећке*, на друге *папире од вредности и на драгоцености.*

Мењачница прима *наиме* купоне од угарске ренте у крунама, и продаје промесе од државних срећака г. 1864. за извлачење 1. децембра са главним згодитком од 150,000 фор. 4 ф. 50 и 50 н. биљеге.

Јавна захвала.

Високопречастни господин Платон Телечки архимандрит Беочински благоизволео је ово местној црк. школ. општини за грађење нове школ. зграде милостиво 100 фор. словом једну стотину фор. авр. подарити, на чему се овим доле потписани у име општине Неузинске, тако и у име мест. шк. Одбора најтоплије јавно захваљујемо, кличући: да Свемогући још дуго и много поживи Високопречастног господина на понос и дику целога српства.

Дај Боже хиљадили се такови дародавци. Живио!!!

У *Срп. Неузини* дне 8. (20). октобра 1893.

Коњовић перовођа. **Љубомир Мирков** председник.

Јован Петански парох, местни школ. управитељ.

Огласи.

Пијанство
се лечи у безбројним случајевима опробаним
АНТИБЕТИН-ОМ.

Боца 2 фор. 20 новч. = 5 динара 50 пара. — Двострука боца франко послата 4 фор. 40 нов. = 10 динара. 10—12

Добити се може: **Апотека „код орла“** у **Лугошу** бр. 52. Банат, (Lugos Banat).

Једна боца **Антибетина**, што сте послали, учинила је своје; онога човека жена **не пије више**, ово се ращчуло те ме моли један познаник мој, да за њ поручим. Пошаљите још једну боцу.

Јосиф Матија, ковач, **Башахид.**

Молим вас лепо, пошаљите ми и опет једну боце **Антибетина** уз поузеће, ово је средство прави анђео хранитељ. **Симон Михлак Брошу.**

Припослата ми боца са средством против пијанства врло је добро дејствовала.

Јосиф Гал, Вајлос, Барања.

Хиљаду пути хвала на вашем изврсном **Антибетину**, 2 боце тога средства против пијанства су познату особу од ужасне патње те коначно ослободиле.

Хајнрих Листмајер. Купура.

Послата ми флаша **Антибетина** дејствовала је изврсно, те вам изјављујем најлепшу захвалноте.

Бенеску Донесиј, Фачет.

Три боце **Антибетина** су биле довољне, да избаве једног човека од пијанства; лек је брзо дејствовао и овај данас не може да трпи жестоко пиће.

Јован Георг, Крајово.

Ваш **Антибетин** учинио је у једног човека сјајан успех, пошто исти после потрошка једне боце никаквог алкохолног пића не тражи.

Матија Раушер, М.-Секаш.

Долепотписани изјављујем вам највећу благодарност на вашем **Антибетину**. Са послате 2 боце моја се жена, која је кроз 20 година патила од ужасног пијанства, Богу хвала сада опростила и не помишља на жестоко пиће. **Петруț Грифу, Кришћор.**

Александар Грацел
Комисијона радња за католички клир,
у Бечу, am Lugeck Nr. 3.

препоручује своје специјалне артикле:

Нов тамјан од г. 1892

I. Најплеменитија врста, пошиљка од г. 1892., зрнца која најфиније мирише, 1 кила 1.48 фор.

II. Бели капљични комадићи, који фино мирише, 1 кила 1.15 фор.

III. Чиста мирисава измирна по 65 новч.

Свеће од најчистијег пчелињег воска
за ваљаност јамчим са 1000 фор. по 2.75 фор.

„Вечита светлост“-апарат

патент **ГИЉОН у Паризу.**

Само овај апарат даје поуздану „вечиту светлост“, која шест=до четрнаест пута — 24 часа непрекидно горе лепом и мирном светлошћу без икакве послуге.

„Вечита светлост“ - апарат стоји фор. 2·80. Патентирани стењци за 1 годину фор. 1·90 1 кила најфинијег уља за апарат кошта сада 54 новч.

Уље за годишњу употребу.

Сво уље двапут се пречисти и даје двојаку светлост но ма које уље од горушице и двојако је рафинират.

23 кила уља за машине по 54 н. . . фор. 12·42
1 велика флаша од 25 литара истог уља са корпом заједно . . . . . фор. 2·10
За одвоз жељезницом . . . . . фор. —·30
Свега фор 14·82
17 кила уља за машине по 54 н. . . фор. 9·18
За велику флашу зејтина као и одвоз . фор. 2·05
Свега фор. 11·23

Ускршње свеће са шарама
из најчистијег пчелињег воска 1 кила . . . фор. 2·75
из најфинијег вештачког воска 1 кила . . . фор. 1·80

Изврсне црквене свеће.

Ове свеће су налик на свеће од пчелињег воска, најфинији фабрикат од вештачког воска сасвим чиста светлост. Рачунам те фине свеће:
Од 4 до 10 кила, по . . . . . фор. 1·55
Од 10 кила па више, кила по . . . . . фор. 1·50

Франц. жица за палење свећа.
који апсолутно не може искапљати, у пакетићу по 5 метара стоји . . . . . фор. —·24

Красно олтарно кандико
врло солидно и вештачки израђено, са бронзаним ливењем и јаком позлатом . . . . фор. 50·—
Кандила за врло велике цркве . . . фор. 90·—
Врпца за олтарно кандило од итал. црвене конопље 10 мет. дугачка, се 6 кугала и кићанком од овчије вуне са позлатом . . . . . фор. 8.— и фор. 9·50

Изврсни простирачи за олтар.
рачунају се по употребљеној количини материје а мусте се шиљу бесплатном. Tapestry-материје за простираче. 68 см широке, коштају по метру од фор. 2— до фор. 2·40, Velour-простирачи по метру фор. 3·50, уз то красне цветне шаре по метру велура фор 2·10, тапестри фор. 1·40.

Осим мојих овде објављених специјалних артикала шиљем за цркву без изузетка и све предмете, посуђе и што треба у цркви.

БРАЋА ВАГНЕР У НОВОМ САДУ-

ЛАК ЗА ПОД (ПАТОС)

6—8

Алојза Кајла у Бечу

Изврстан маз за меке патосе. Цена по боци 1 фор. 35 новч.

ВОШТАНА ПАСТА

најбоље и најједноставније средство за утапање (Einlassmittel) паркета.

Цена по 1 дози 60 новч.

Главна продаја у **Новом Саду**, у **Браће Вагнера** код „**Белог курјака.**“

У **Земуну** главна продаја код **Антонија Г. Димитријевића.**

БАНКАРСКА И МЕЊАЧКА РАДЊА

МИРОСЛАВА СПАИЋА

у Митровици

Емитира оброчне листове на следеће лозове:

Лозови 3% срп. лутр. зајма од 100 динара
главни згодитак
динара у злату 90.000
ВУЧЕЊЕ
ЈАНУАР, АПРИЛ, ЈУЛИ, ОКТОБАР.
Месечна отплата 4 круне 10 потура.

Лозови талијанска црвена крста
главни згодитак 35.000 лира
ВУЧЕЊЕ
ФЕБРУАР, МАЈ, АВГУСТ, НОВЕМБЕР
Месечна отплата 1 круна 45 потура.

Лозови мађарског црвеног крста
главни згодитак
10.000—20.000 форинти
ВУЧЕЊЕ
МАРТА, ЈУЛА и НОВЕМБРА.
Месечна отплата 1 круна 30 потура.

Лозови Домбау базилика
главни згодитак
10.000—20.000 форинти
ВУЧЕЊЕ
МАТА и СЕПТЕМБРА,
Месечна отплата 90 потура.

Продаје нове велике и мале дукате
КУПУЈЕ ЗЛАТАН и СРЕБРН НОВАЦ.

3—4 Исплаћује купоне од вредностних папира.

Налози поштом обављају се тачно.

ДАВИД ЋУРЧИЋ

КОД „ЗЛАТНЕ РУЖЕ“ У СОПСТВЕНОЈ КУЋИ

НОВИ САД.

Мојим поштованим муштеријама у месту и на страни учтиво јављам, да поред тога што сам трговину своју у **помодној роби, свили, плишу и штофу за женске хаљине знатно повећао,** увео сам још и потпуне

ОПРЕМЕ ЗА НЕВЕСТЕ.

Рубље је од изврсног платна, а цене су врло умерене. Даље сам увео **ВЕНАЦА и ШЛАЈЕРА** за младе, као и **мушког рубља,** те исте препоручујем удавачама за дарове; а пошто ја мушко рубље као споредан артикл држим, то продајем исти по фабричним ценама; уједно сам увео и **чоје, плиша и рипса** за батаре а такођер и сав разноврсни многобројни прибор за исте. Трговина је тако сортирана, да у свему, што је на стоваришту, имадем од **најјефтиније до најфиније цене** и смело се радња моја са сваком радњом наше престонице такмачити може. Ванредан је избор у разним **штофовима за свештеничке хаљине, завесама, креветним застирачима и тепиху.** Нарочито пажњу обраћам на моје **ПЛАТНО.**

С одличним поштовањем

7—10 **Давид Ћурчић.**

Власник и издавалац: Дружина Браника. **Одговорни уредник Никола Јоксимовић.** **Штампарија А. Пајевића у Новоме Саду**